

Ek 7 - Düşünce Notu

Tarih: 17 Aralık 11 Cumartesi
Kimden: M.Tınaz Titiz
Kim(ler)e: Sn. xxx
cc: Sn. xxx
Konusu: *Katma Değer* yarışması ..

Sayın xxx,

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM), iki yıl önce, “2023’te 500 milyar dolar ihracat” hedefine erişilebilmesi için, halen ihracatı düşük olan bazı illerde ortak akıl toplantıları düzenlenmesine karar verdi ve bu toplantıların moderatörlüğünü yapmamı istedi.

2009’dan bu yana, Mardin, Van, Samsun, K.Maraş, Isparta ve son olarak da Elazığ’da [ortak akıl toplantıları](http://bit.ly/13tcsvv)¹ (http://bit.ly/13tcsvv) yaptık. Yandaki kutu’da, yazdığım raporlardan birindeki, bu konuyla ilgili bir pasajı aktarıyorum.

Bu toplantıların ortak sorularından birisi, o ilde üretilip ihraç edilen ürünlerin [Katma Değeri](http://bit.ly/10fljM4)’nin (http://bit.ly/10fljM4) nasıl artırılabilir idi. Her ilde, yapılan beyin fırtınalarında hemen hemen benzer fikirler üretildi ise de –tahmin edebileceğiniz gibi- bu fikirlerin çoğu işlevsel bir değere sahip olmaktan uzaktı. Yaratıcılığı epey aşınmış katılımcılar, ezber fikirlerin dışına pek çıkamıyordu.

Bu durumda, yani herkes ürettiği ürüne gerçekten yaratıcılık içeren bir değer (katma değer) ekleyebilecek bir düşünce yaratamıyorsa, hedeflenen iddialı hedefin (\$500 Mia) gerçekleşmesi çok güçtür. İhracat hedefine erişmek bir yana, buluşçuluğu dumura uğramış insanlardan oluşan yörelerimizin diğer ekonomik kalkınma ve sosyal gelişim hedeflerine de erişmeleri çok güçtür. Zaten bu nedenle İnsanî Gelişim Endekslerinde ilerleme gösteremiyoruz.

KUTU

“Tasarım”ın ve tasarımın bir uzantısı sayılmak gereken “Değer Analizi”nin (value analysis veya value engineering), katma değer yaratmada en etkili araçlardan birisi olduğu biliniyor. Ancak kritik nokta, bunların “nasıl” gerçekleştirileceğidir. Çünkü katma değer kavramının, sadece iş yaşamındaki sınırlı bir kadronun değil, çocukların ev kadınlarının, eğitilmiş ya da az eğitilmiş herkesin –adını koymadan dahi- üzerinde durduğu, farkına varmayacağı kadar doğal bir kişisel özelliği haline getirebildiği ölçüde dokularına işleminin, mevcut katma değer kültürleriyle bağdaşmadığı, bu bağdaşmazlığın da önemli bir direnç oluşturacağı beklenir.

Katma değer, sürekli olarak şu soruyu sormayı bir alışkanlık haline getirebilmiş kişilerce üretilebilir: *Yaptığım işi –her ne olursa olsun- ve/ya ürettiğim mal veya hizmeti daha işe yarar (yani kaliteli) ve daha ucuz nasıl yapabilirim?*

Bu, soru sorma kültürünün genel olarak toplumumuzda yaygın olmadığına göre, bizzat bu sorun için bir sosyal inovasyona / icat’a ihtiyaç vardır ve bu yadigarlanmamalıdır.

Kanımızca bu buluş (inovasyon / icat) için yöntem, tüm Türkiye’yi sorgulama sürecine katabilecek, örnekleri başka alanlarda –hem de yaygınlıkla- görülmekte olan bir uygulamadır: “*Yetenek sizsiniz,*” “*Türkiye arıyor*” gibi sloganlarla uygulanan ve akla gelebilecek herkesin Tv’de görünmek, ünlü olmak (köşe dönmek) vb. emellerle olağanüstü denilebilecek ölçüde çaba harcıyarak her tür becerisini keskinleştirip sergilemeye çalıştığı yarışmalar aranan yöntem olabilir.

¹ [Altı çizili mavi yazılara](#) tıklanıldığında ilgili konuyu açıklayan bir internet adresine erişilmektedir.

O halde ne yapıp yapıp, insanlarımızın yeni fikirler üretebilmeleri konusunda harekete geçirilmeleri, ama topyekun bir heyecanla harekete geçirilmeleri gerekiyor.

Bu bağlamda size önerim (ya da sormak istediğim), aynen “*yetenek sizsiniz*” e benzer formatta, ama tüm Türkiye’de bir “çılgınlık yarışı” haline gelebilecek yaygınlıkta, **illerin siyasi ve idari yöneticilerinin, sivil toplum örgütlerinin kıyasıya bir mücadele içine gireceği bir yarışma** tasarlayabilir misiniz? Bunun olası sonuçlarının Türkiye’yi nereden nerelere getirebileceğini, inovasyonun köylere kadar yayılacağını tahmin edebilirsiniz.

Gerekli ilginin uyanmasını muhtemelen birkaç öge tetikliyor: (1) TV’de görünmek, (2) Ödül kazanmak, (3) İlgili birilerinin dikkatini çekmek.

Sanırım geçen yıl yapılan icat yarışması sadece “alet, makine” konusu ile sınırlıydı. Size önerdiğim ise HERKESE VE TÜM MAL VE HİZMET ÜRÜNLERİNE yöneliktir. Ev kadınları, hamallar, çöpçüler (geceleri çöp kamyonlarıyla toplayanları gördükçe o konunun bir potansiyel inovasyon konusu olduğunu görüyorum), güvenlik görevlileri (ya duruyor ya vuruyorlar), öğrenciler, haber peşinde koşan muhabirler (polis ve askerlerden daha riskli durumdalar) ve daha binlerce uğraş konusu..

Ne dersiniz?

Selam ve sevgiler

Tınaz Titiz

www.tinaztitiz.com
tinaztitiz@gmail.com
(0532) 526-1077